

עורכי דין < עורכי דין משפט מסחרי < עורכי דין תקנון חברה < עורכי דין ברחובות < דרור הראל < מאמרים < **תקנון חברה**

תקנון חברה

תקנון חברה מהווה את מסמך ההתאגדות של החברה, אשר מכונן את החברה, קובע את כלליה הבסיסיים, וכן מסדיר את הזכויות והחובות שבין החברה לבעלי המניות ובין בעלי המניות לבין עצמם.

23/09/2021 | 12:50 | מאת: עו"ד דרור הראל |

המלץ 0 Tweet

מסמך התקנון הינו מסמך חשוב ביותר לניהולה של כל חברה, והוא חיוני גם להקמתה ורישומה, כך שבלעדיו לא ניתן לייסדה.

התקנון נועד לקבוע את הכללים הבסיסים לגבי אופן ניהול החברה ומטרותיה, וכן להסדיר את היחסים שבין החברה, בעלי מניותיה, ונושאי המשרה שבה.

ההוראות הבסיסיות לגבי תקנון החברה מוסדרות כיום במסגרת הפרק השני, סימן א', של חוק החברות, תשנ"ט-1999, אשר נכנס לתוקף ביום 1.2.2000.

חוק החברות החדש ביטל את רוב הוראות פקודת החברות [נוסח חדש], תשמ"ג-1983, אשר בין היתר קבעה כי מסמכי ההתאגדות של החברה יכללו הן תקנון והן תזכיר. לפי הפקודה הישנה, תזכיר החברה היה צריך לכלול סעיפי חובה בדבר שם החברה, מטרות החברה, הגבלת אחריותה, והגדרת מניות החברה, אם כי הוא גם יכול היה לכלול סעיפים נוספים. לעומת זאת, תקנון החברה נועד להסדיר את כל יתר הסוגיות שכרוכות ביחסים שבין החברה לבעלי המניות ונושאי המשרה שלה. חוק החברות החדש ביטל את תזכיר החברה, וקבע כי יש צורך רק במסמך התאגדות אחד, הוא תקנון החברה, שיכלול את כל סעיפי החובה שהיו צריכים להיכלל בתזכיר החברה, ובנוסף יסדיר את היחסים שבין החברה לבעלי המניות ונושאי המשרה שלה.

תקנון החברה מהווה חלק מהותי ממסמכי רישום החברה, ועל כן יש לערכו סמוך למועד הקמתה, ולהגישו לרשם בחברות ביחד עם יתר מסמכי רישום החברה. על בעלי המניות הראשונים לחתום על תקנון החברה, תוך ציון המניות שמוקצות להם ופרטיהם האישיים, וזאת בפני עורך דין, שייאמת את זהותם (סעיף 23 לחוק החברות). התקנון נכנס לתוקף כבר מעת התאגדותה של החברה (סעיף 16 לחוק החברות).

מעמדו המשפטי של תקנון חברה

מעמדו המשפטי של תקנון החברה הינו כשל חוזה, ודינו כדין חוזה בין החברה לבעלי מניותיה, ובין בעלי המניות לבין עצמם (סעיף 17(א) לחוק החברות).

משמעות קביעה זו הינה שעל תקנון החברה יחולו גם דיני החוזים, וזאת בצד דיני החברות, כך שפרשנות התקנון תיעשה כשם שמפרשים חוזה, אם כי מקום בו לשון התקנון סובלת שתי משמעויות או יותר, תוענק לו המשמעות הנובעת מכוונת המנסחים, ובשום מקרה לא תינתן לתקנון משמעות החורגת מלשונו הברורה (ע"א 54/96 הולנדר נ' המימד החדש תוכנה בע"מ).

יחד עם זאת, ובניגוד לחוזים "רגילים", חשוב להבין שתקנון החברה מחייב לא רק את כל בעלי המניות הראשונים, שייסדו את החברה והיו שותפים לעריכת התקנון, אלא הוא מחייב גם את כל בעלי המניות שיצטרפו אליה בעתיד, ולאחר הקמתה, וזאת למרות שהם לא היו שותפים כלל לעריכת התקנון. בנוסף, ואף זאת בניגוד לחוזים "רגילים", ניתן לשנות את התקנון ברוב קולות בעלי המניות, ואין חובה שכולם יסכימו לשנותו (אא"כ נקבע אחרת בתקנון).

פרטי החובה שיש לכלול בתקנון חברה

סעיף 18 לחוק החברות קובע כי ישנם ארבעה פרטים שחובה לכלול בכל תקנון: שם החברה, מטרות החברה, הון המניות הרשום, והגבלת האחריות.

- שם החברה.** שם החברה הינו כמובן פרט בסיסי ביותר, וחשוב לבחור אותו גם בהתאם למגבלות שקבועות בחוק החברות. כך, לדוגמא, אין לבחור שם זהה או דומה עד כדי להטעות לשם של חברה קיימת, או שם של סימן מסחרי רשום ללא הסכמת בעליו בכתב (סעיף 27 לחוק), או שם שעלול לפגוע בתקנת הציבור או ברגשותיו (סעיף 28 לחוק).
- מטרות החברה.** לפי סעיף 32 לחוק החברות, על החברה לציין בתקנון את מטרותיה, באמצעות בחירה של אחת מהחלופות הבאות: לעסוק בכל עיסוק חוקי; לעסוק בכל עיסוק חוקי למעט בסוגי עיסוקים שפורטו בתקנון; לעסוק בכל עיסוק חוקי; לעסוק בכל עיסוק חוקי, ולהימנע מציון של עיסוק ספציפי, וזאת כדי להעניק לחברה גמישות מירבית בבחירת עיסוקיה ולהימנע ממגבלה כלשהי לפי התקנון.
- הון המניות הרשום.** יש לציין בתקנון החברה את הון המניות הרשום, וכן את מספר המניות וסוגיהן, כגון מניות רגילות, מניות בכורה, מניות הנהלה, וכיו"ב (סעיף 33 לחוק). המניות יכולות להיות כולן בעלות ערך נקוב, ובמקרה כזה יש לציין את מספרן ואת הערך הנקוב של כל מניה, או כולן ללא ערך נקוב, ובמקרה כזה יש לציין רק את מספרן (סעיף 34 לחוק).
- הגבלת אחריות.** יש להגדיר את סוג האחריות של בעלי המניות לחובות החברה: מוגבלת או לא מוגבלת. רוב החברות מגדירות את סוג האחריות של בעלי המניות שלהן כאחריות בערבון מוגבל, ובקיצור "חברה בע"מ". הגבלת אחריות זו נועדה לבטא את עקרון ההפרדה המשפטית שבין החברה לבעלי מניותיה, ומשמעותה הינה שבמקרה של קריסת החברה והגעתה למצב של חדלות פרעון, כל בעל מניות יהיה אחראי לחובות החברה רק עד לגובה סכום הון המניות הבלתי נפרע שלו בחברה (כלומר, הסכום שהוא התחייב לשלם כנגד מניותיו בחברה וטרם שולם על ידו בפועל), וזאת בכפוף להוראות החוק והפסיקה, כמובן. עם זאת יש לקחת בחשבון שישנם תחומים ומקצועות שבהם לא ניתן להתאגד כחברה בע"מ (כגון חברת עורכי דין).

פרטי הרשות שניתן לכלול בתקנון חברה

סעיף 19 לחוק החברות קובע שחברה רשאית לכלול בתקנון שלה, מעבר לפרטי החובה, גם נושאים נוספים אשר נוגעים לחברה או לבעלי מניותיה, ולרבות הנושאים הבאים:

- הזכויות והחובות של בעלי המניות ושל החברה.
- הוראות לענין דרכי ניהול החברה ומספר הדירקטורים.
- הוראות ממשל תאגדי, מההוראות המומלצות שמפורטות בתוספת הראשונה לחוק (כולן או חלקן).
- כל נושא אחר שבעלי המניות ראו לנכון להסדירו בתקנון.

בדרך כלל מקובל להוסיף לתקנוני החברות פרטים שונים שנועדו להסדיר את אופן התנהלות החברה ויחסיה עם בעלי המניות ונושאי המשרה שלה, כגון הפרטים הבאים: הזכויות הצמודות לכל סוג מניה, סמכויות האסיפה הכללית של בעלי המניות, אופן כינוס האסיפה הכללית והרוב הנדרש לקבלת החלטה במסגרתה, סמכויות הדירקטוריון, אופן מינוי ופיטורים של דירקטורים, אופן כינוס ישיבת דירקטוריון והרוב הנדרש לקבלת החלטה במסגרתה, אופן העברת מניות בחברה לבעלים חדשים (כגון מתן זכות סירוב ראשונה), אופן הקצאת מניות בחברה, זכויות החתימה בחברה, אופן חלוקת דיבידנד, אופן מסירת הודעות על ידי החברה לבעלי מניותיה, אופן העברת נכסי החברה בעת פירוק, מתן פטור מאחריות ושיפוי נושא משרה, ביטוח נושאי משרה, ועוד.

במידה שהחברה לא כללה פרט רשות כלשהו בתקנונה, אזי יחול, כברירת מחדל, הכלל שקבוע בחוק החברות, ככל שישנו כזה. לדוגמא, אם התקנון לא קובע מהו הרוב שדרוש לקבלת החלטה באסיפה הכללית, אזי הרוב במקרה זה יהיה רוב רגיל, אלא אם כן נקבע רוב אחר בחוק, וזאת לאור סעיף 85 לחוק החברות, שקובע כי "החלטות האסיפה הכללית יתקבלו ברוב רגיל, אלא אם כן נקבע רוב אחר בחוק או בתקנון".

שינוי תקנון חברה

חוק החברות מודע לדינמיות של החיים העסקיים ולהשפעתם על התנהלות החברה לאורך השנים, ולכן הוא מעניק לכל חברה גם את האפשרות לשנות מעת לעת את התקנון שלה ולפי צרכיה, אם כי בהתאם למגבלות החוק והפסיקה.

בהתאם לסעיף 20 לחוק, חברה רשאית לשנות את התקנון שלה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית שלה, אלא אם כן נקבע בתקנון כי דרוש רוב אחר, או במקרה שבו התקבלה בחברה החלטה שמגבילה את האפשרות לשינוי התקנון לפי סעיף 22 לחוק.

במידה שנקבעה בחוק החברות הוראה שניתן להתנות עליה, או נקבעה הוראה בתקנון לפיה דרוש רוב מסוים לשינוי הוראות התקנון, כולן או מקצתן, אזי החברה תוכל לשנות את ההוראה האמורה רק בהחלטה שתתקבל באסיפה הכללית באותו רוב מסוים או ברוב המוצע, לפי הגבוה מבין השניים.

אם מניות החברה מחולקות לסוגים שונים (רגילות, בכורה, הנהלה, וכדומה), לא ניתן לעשות שינוי בתקנון שיפגע בזכויות של סוג מניות כלשהו ללא אישור אסיפת אותו סוג, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון. בנוסף, לא ניתן לערוך שינוי בתקנון שמחייב בעל מניה לרכוש מניות נוספות או להגדיל את היקף אחריותו, ללא הסכמתו.

על החברה לדווח לרשם החברות על כל שינוי בתקנון שלה, על מנת שהוא יעדכן ויטייק את שינוי התקנון ברישומיו, וזאת תוך 14 יום ממועד קבלת ההחלטה (סעיף 21(ב) לחוק).

מועד כניסת שינוי התקנון לתוקף. במידה שמדובר בשינוי תקנון החברה שעוסק בשינוי שם החברה, שינוי מטרות החברה, או הפיכת החברה לחברה לתועלת הציבור, אזי כל אחד מהשינויים הללו ייכנס לתוקף רק עם מועד רישומם ברשם החברות (סעיף 40 לחוק). בכל מקרה אחר, שינוי תקנון החברה ייכנס לתוקף מיום קבלת ההחלטה על כך בחברה, או במועד מאוחר יותר שקבעה החברה בהחלטתה (סעיף 21(א) לחוק).

לסיכום, לתקנון החברה ישנה משמעות רבה והשלכות ארוכות טווח על התנהלות החברה, וזאת במיוחד כאשר מדובר בחברה שיש בה מספר בעלי מניות, להבדיל מחברת יחיד. לפיכך, מומלץ לנסח את תקנון החברה באמצעות עו"ד שבקי בדיני חברות בכלל ועריכת תקנונים בפרט.

שאלות על המאמר? [מוזמנים לשאול בפורום דיני חברות](#)

המלץ 0 Tweet